

Katılımcı niyetler ve kendimizi aldatmamayı başarabilmek

Karar alıcıların büyük sorunlara hazırlıksızlığına karşı bizi bir arada tutacak ve etkili olarak 'müşterek' karar almamızı, uygulamamızı ve sürdürmemizi sağlayabilecek tek şey sağlam bir demokratik beraberliğin ve işleyişin başarılabilmesi...

Akın Atauz

22/05/2021

aatauz@yahoo.com

Belki bıktırıcı denebilecek kadar uzun bir süredir, “katılım” kavramın çevresinde/ içinde dolaşıp-duruyoruz. Ancak bunun bir nedeni var. Epeydir anlamı şöyle: Dünyanın içinde bulunduğu durum gösteriyor ki (bir-kaçı hariç) ulus devletin hiçbirisi iklim değişikliğinin sonuçlarına hazır değil. Bu ülkelerde yaşayan insanlar/ dünyanın bütün yurttaşları tüketim/ çevrenin korunması ve bozulmaması/ doğal yaşamın alanlarının küçültülmemesi ve enerjinin/ tarımın/ sanayi üretiminin vb. giderek dünyanın sonunu getirebilecek teknolojilerle üretilmemesi vb. konularında yeter kadar duyarlı değil. Gezegen gözle görülecek bir hızla ısınıyor/ kalabalıklaşıyor/ kirleniyor ve tükeniyor. Buna karşı bir politik örgütlenme içinde olsunlar veya olmasınlar ekolojik duruma dair kaygıları olanlar, çevreciler, yeşiller vb. (yeterli veya yetersiz) çabalıyorlar. İçinde yaşadıkları kentin hemşerilerini, ülkenin bütün yurttaşlarını, politikacıları, iklim değişikliği ile ilgili konular üzerinde dikkatli ve etkili olabilecek bir biçimde davranmaları için bilgilene/meye/örgütlenmeye/bir şeyler yapmaya çağırıyorlar ama bütün çabalarına karşın etkili değiller.

Bu kaygıyı taşıyanların içinde bulunduğu durum, ilgilendikleri temel ögeler, ilkeler veya düşünceler neler?

Güç kaynağımız, beraberliğimiz

Hepimiz birer bireyiz ve her birimizin ancak kendi bilgisi- becerisi, çabası ve enerjisi kadar etkisi var. Ama bu çok küçük. Hiçbir şeye yetmiyor. Bunun için bir araya gelerek daha güçlü olmaya ve bu bir aradalığı olabildiğince etkili ve büyük hale getirmeye çalışıyoruz. Sermaye sahibi olanların, dünyanın irili-ufaklı tekellerine sahibi olanların, teknoloji devlerinin, devletlerin, otoritesini demokratik olarak veya olmayarak kullananların, bürokrasinin o en ezici çarklarını yönetenlerin dışında kalan herkes de böyle yapıyor. Sermayeleri, tekelleri, devletleri ve bürokrasileri olmayanlar ancak bir araya gelerek ve örgütlenerek güçlü olmaya çalışıyor; dayanışarak gezegenin sonunu getirecek kararları verenlere, nükleer kazaların/ savaşların/ kirlenmelerin oluşmasına vb. karşı durmaya çalışıyorlar.

Güç kaynağımız, beraberliğimiz. Ama soru şu: Nasıl bir araya geleceğiz ve bir araya geldiğimizde ortak bir çalışmayı nasıl yürüteceğiz ve bunun sürdürülebilir olmasını nasıl sağlayacağız?

İşte burada en çok ihtiyacımız olan şey; bizi bir arada tutacak ve etkili olarak “müşterek” karar almamızı ve uygulamamızı ve sürdürmemizi sağlayabilecek tek şey, sağlam bir demokratik beraberliğin ve işleyişin başarılabilmesi...

Nasıl bir demokratik işleyiş, büyük sayılardaki insanların bir araya gelmesinde, farklılıkların bir arada olmasında ve farklı görüşlerin/ önerilerin tartışılmasında bozulmayacak, popülistleşmeyecek, hiyerarşikleşmeyecek, otoriterleşmeyecek ve tahakkümcü olmayacak, tahakkümcülerin güçlü ve bazı durumlarda hileli politikalarına bile karşı meydan okumayı başaracak bir demokratik işleyişi nasıl gerçekleştireceğiz?

“Nasıl bir demokrasi?” dediğimizde neredeyse herkes pek çok farklı demokrasi türü arasından “katılımcı demokrasi”yi seçiyor.

‘Farklı olanın’ katılımı

Ama işte galiba burada, soluğumuz tükeniyor. Katılımcı demokrasi nasıl bir şey? Kavramlar, düşünceler, kuram, kuramsal gelişmeler, gündelik yaşamda uygulamalar, ayrımcı olmamak ve çoğulculuk, sınırlar-sınırlamalar, temsilciler veya doğrudanlıklar... Protestolar, sokak gösterileri ve barışçılık, direniş? Farklı problemlere göre ve farklı ölçeklerde karşımıza çıkan sorunlar karşısındaki esneklikler ya da bozulmalar/ ilkelerden ayrılmalar, kopmalar veya içten çürümeler... Ne yapacağız? Bütün bunlar dair olan bilgiyi-deneyimi nasıl geliştireceğiz/ olgunlaştıracacağız ve bu konuları yeteri kadar tartışıyor muyuz?

Dünyadaki bütün yeşil partiler ya da politika odaklar içinde, büyük bir olasılıkla en etkili, en “gelişmiş”, ulusu yönetme erkine (iktidara) en yakın olan **Alman Yeşiller Partisi**’nin, seçim hazırlıklarını, ne tür kararlar vermek zorunda kaldıklarını, ne tür “ödünlere” zorlandıklarını izliyor muyuz? Oy almak istiyorlarsa, şöyle yanıtlar bekleniyor: Savaş makinesi NATO’yu kabul edecekler mi, ederlerse kendilerini NATO’ya kabul ettirebilecekler mi? Alman ulusal çıkarlarını, dış politikada koruyabilecek kararlar alabilecekler mi? Savaş karşıtı sol partilerle koalisyonla girebilirler mi? vb. Birçok soru ve her birinin bir kazanımları ve kayıpları var. Hangisi stratejik? Nasıl tartışılacak/ kararlaştırılacak?

Yeniden düşünelim, “katılımcı demokrasi” farklı olanların katılımıyla ilkelerden uzaklaşabilir mi? Beraberlik çeşitlendikçe anlamı kaybolur mu ya da katılım demokrasisini nasıl kurmalıyız? Ayrımcılık yapmadan, herkese açık olunabilir mi? Beraberliğin sınırları var mı? Kural olacak mı-olmayacak mı? Kural olacaksa, kuralcılığa ve bürokrasiye yönelmeden, kuralların işletilmesi olası mı? Eşitlik nasıl gerçekleşecek? Çoğulculuk nasıl gerçekleşecek? “Çoğul”un içinde kimler olacak? Özel sektör olacak mı? Devlet olacak mı, belediye olacak mı? Onlar olmadan çoğul ve etkili olunabilecek mi? Onlar olunca demokratik ve katılımcı olunabilecek mi? Eğer “olabilirler ama ilkeler şunlar” diyeceksek, ilkeler/ kurallar nasıl belirlenecek? Birlikte karar alma kuralları ne olacak?

İzleme ve denetlemeyi nasıl yapacağız? Karar almayı başarsak bile (alışılmış terimle yasama alanı) kararların uygulanması başka bir alan (alışılmış terimle yürütme alanı) ve bunu nasıl gerçekleştireceğiz? Her uygulama hem doğaya, hem topluma (binlerce farklı parçadan oluşmuş çok kırılğan beraberliğimize) degecek ve türdeş olmadığımıza/ olacağımıza göre, bazı yerlerden sorunlar/ yakınmalar, eşitliğe aykırılık/ ayrımcılık yapmama kuralına / dayanışmaya aykırılık vb. eleştirileri gelmeye başlayınca ne olacak? Uygulamaların yaratacağı sorunları nasıl değerlendireceğiz? Bugünküne benzer bir adalet mekanizması olmayacaksa (alışılmış terimle yargı alanı) ne olacak?

Kapsayıcılık

Gördüğünüz gibi hem mikro ölçekte hem de makro ölçekte/ gezegen çapında, belki daha da geniş düşünmeyi, birlikte başarmamız gerekiyor. O kadar çok bilinmeyen var ki önümüzde, bu dayanışmacı beraberlikle güç elde etme sorununu ya hiç aşamıyoruz ya da çok kısa süreler için/ dünya tarihinde (Zweig'in deyimiyle) “yıldızın parladığı anlarda” başarabiliyoruz. Alman Yeşilleri gibi iktidara yakınlaştıkça, (belki tam değil ama) dünyanın bütün ana akım politika yapma biçimlerine sürüklenmekten kurtulamıyoruz. Peki ne yapacağız?

Bütün bu sorular için “nasıl bir katılımcı demokrasi” sorusu üzerinde daha çok konuşmaya ve tartışmaya gereksinim yok mu?

İnanın, bu yazıyı yazmaya başladığımda aklımda tek şey vardı: **Ekrem İmamoğlu**’nun, 17 Mayıs’ta, **İstanbul Ulaşım Platformu**’nun çalıştayının açılışı konuşmasında sarf ettiği *İstanbul Senin* mesajı, öylesine söylenmiş bir mesaj değil. İstanbul’un her paydaşının sürecin içerisine fikrini kattığı bir mekanizma, bize en doğru yolu gösterecektir. (...) Böylesi bir ortamda, herkesin fikri kıymetli. Onun için kapsayıcılığı önemsiyoruz. Tabii ki yenilikçi bir süreci tarifliyoruz, tabii ki çevreye duyarlı bir süreci tariflemek istiyoruz. Elbette insanı temel almasını arzu ediyoruz” sözleri üzerinde biraz düşünmek...

Eğer başka bir konu araya girmezse, bunu belki gelecek hafta yapabiliriz.

Lütfen söyleyin: Siz ne düşünüyorsunuz?

Akin Atauz